

XIII. ASSEGURANCES AGRÀRIES, DANYS METEOROLÒGICS I FISCALITAT AGRÀRIA

3. FISCALITAT AGRÀRIA

El sector agrari aporta valor econòmic, social, territorial i mediambiental a la societat i té un paper estratègic en la provisió d'aliments, en la fixació de la població en el medi rural i en la cura i protecció del medi ambient.

La producció agrària està exposada a una sèrie de factors biològics i climàtics impossibles de controlar i gestionar que originen importants oscil·lacions en els rendiments d'aquesta activitat. Per a pal·liar aquesta incertesa, Espanya compta amb un sistema d'assegurances agràries i un tractament fiscal diferenciat per a este sector. En aquest sentit, hi ha dos règims fiscals pels quals els agricultors poden optar quan declaren els seus ingressos agraris que són incompatibles entre si: el règim d'estimació objectiva, al qual opten més del 90 % dels productors i, el d'estimació directa.

El primer d'aquests es va implantar en l'exercici 1995 i consisteix en la determinació dels rendiments a través de l'aplicació d'uns signes, índexs o mòduls que es publiquen anualment. En concret, l'Ordre HFP/1335/2021, d'1 de desembre, per la qual es desenvolupen per a l'any 2022 el mètode d'estimació objectiva de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques i el règim especial simplificat, l'Impost sobre el Valor Afegit, recull en l'annex I, així com en la disposició addicional segona, els índexs o mòduls aplicables a les activitats agrícoles, ramaderes i forestals per a l'any 2022.

Així mateix, el sistema contempla les circumstàncies excepcionals que poden afectar el sector, en què l'article 37.4.1r del Reglament de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, aprovat pel Reial decret 439/2007, de 30 de març, estableix que *“quan el desenvolupament d'activitats econòmiques, a les quals fora aplicable el mètode d'estimació objectiva, es vera alterat per incendis, inundacions o altres circumstàncies excepcionals que afectaren un sector o una zona determinada, el Ministeri d'Hisenda podrà autoritzar, amb caràcter excepcional, la reducció de mòduls”*.

En aplicació del que estableix l'esmentat precepte, el ministeri competent en matèria d'agricultura sol·licita anualment a la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica informació sobre la reducció de rendiments per causes extraordinàries en aquesta anualitat. La Conselleria elabora un informe en què s'analitza la situació i sol·licita la corresponent reducció dels índexs seguint les directrius indicades pel ministeri. Aquest estudi es comunica als representants del sector, es posa a la disposició del públic en la web i serveix com a base per a l'informe que el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació remet al Ministeri d'Hisenda, amb la proposta de reducció dels índexs de rendiment net (mòduls) en el règim d'estimació objectiva de l'IRPF, aplicables a aquelles activitats agràries que durant l'exercici en qüestió hagen tingut forts descensos en els rendiments per causes extraordinàries.

L'any 2022, l'informe remés el 16 de febrer de 2023 sol·licitava la modificació dels mòduls publicats en l'Ordre HFP/1335/2021, d'1 de desembre, amb la finalitat de recollir l'efecte que la meteorologia esdevinguda (borrasques puntuals, pluges persistents, falta d'insolació, gelades, pedres, vent i altres meteors esdevinguts en 2022) havia produït en les activitats agrícoles i ramaderes de la Comunitat Valenciana. D'aquesta manera, es va considerar que es podia variar l'índex de rendiment net recollit en l'Ordre HAC citada, sol·licitant reduccions generalitzades en els índexs de rendiment net (mòduls) així com puntuals.

Amb la publicació en el BOE de l'Ordre HFP/405/2023, de 18 d'abril, es van reduir els índexs de rendiment net i la reducció general aplicables en el mètode d'estimació objectiva de l'Impost sobre

la Renda de les Persones Físiques per a les activitats agrícoles i ramaderes afectades per diverses circumstàncies excepcionals per al període impositiu 2022. La seua esmena d'errades va ser recollida en el BOE publicat el 9 de juny de 2023.

En aquest subcapítol es documenta el resultat que, en aquest context, ha tingut per al sector agrari de la Comunitat Valenciana la reducció dels mòduls per causes extraordinàries aprovada en l'Ordre HFP/405/2023 en aplicació del que estableix el Reial decret 439/2007 i que recollia en gran manera allò sol·licitat en l'informe sobre reducció de rendiments realitzat per la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica en 2022.

3.1. ESTIMACIÓ DE DANYS

Per a l'estimació dels danys, la Conselleria compta amb un protocol de valoració en què intervenen els funcionaris de la xarxa d'Oficines Comarcals Agràries, els de les Direccions Territorials, els dels Serveis Centrals i també els representants del sector agrari.

Els primers elaboren els informes d'avaluació de danys després de visitar el camp i/o les explotacions agràries cada vegada que es produeix un incident meteorològic que puga danyar els cultius o les cabanyes ramaderes de la Comunitat Valenciana. En gabinet es processen i se sistematitzen totes aquestes avaluacions realitzades, es depura la informació rebuda i es contrasta amb altres fonts disponibles. Entre aquestes fonts destaquen els informes de conjuntura i sequera mensuals que elabora la mateixa Conselleria, els informes i les taxacions de sinistres d'Agroseguro, la informació de l'Agència Estatal de Meteorologia (AEMET) i de la xarxa SIAR de la Comunitat Valenciana i la informació aportada, en el seu cas, pels agents del sector (sindicats i cooperatives) en les dues reunions anuals que es realitzen en cadascuna de les tres províncies i que és contrastada per tècnics de la Conselleria.

A partir d'aquestes dades, s'obté el rendiment que hi resulta per a cada cultiu en cada municipi i es compara amb els rendiments del trienni anterior, seguint les indicacions del Ministeri. A continuació, se seleccionen aquelles zones i cultius amb reduccions de rendiments iguals o superiors al 30 % respecte a les del trienni precedent (2019-2021).

Una vegada analitzades les dades, se sol·licita una reducció dels índexs en la mateixa proporció en què ho han fet els rendiments. En general, es proposen reduccions específiques per cultiu i terme municipal i, en cas justificat, es proposen reduccions més globals per cultiu i província que també poden recollir les causes comercials.

3.2. REDUCCIÓ DELS ÍNDEXS DE RENDIMENT NETS I ESTIMACIÓ DE L'ESTALVI EN LA BASE IMPOSABLE

3.2.1. Sol·licitud C. Valenciana

Amb data 16 de febrer de 2023, la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Canvi Climàtic i Transició Ecològica va remetre un informe al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació en la qual se sol·licitava la modificació dels mòduls publicats en l'Ordre HFP/1335/2021, d'1 de desembre, amb la finalitat de compensar els efectes adversos sobre les activitats agrícoles i ramaderes de la Comunitat Valenciana de les circumstàncies climatològiques i comercials ocorregudes en 2022.

En aquest, i a conseqüència de la meteorologia de la primavera adversa que va incidir en els arbres

fruiters de pinyol, i el caqui, se sol·licitava una reducció de l'índex de rendiment net (IRN) per a tots els productors d'albercoc d'Alacant del 57 % i del 79 % per als de València. En el cas dels productors de bresquilla i de nectarina, la reducció sol·licitada era del 39 % per als productors de la província Alacant i del 41 % per als de la de València. La rebaixa sol·licitada en l'IRN per a tots els productors de prunera de la província d'Alacant era de 62 % i, per als de la de València, del 71 %. En el cas de la cirera, es va sol·licitar una reducció del 41 % per als productors d'Alacant i del 33 % per als de la província de Castelló. Per part seua, la rebaixa demandada per als productors del caqui de València se situà en el 45 %, igual que la reducció de producció respecte al trienni previ.

En el cas de l'olivar i l'ametler, amb reduccions de producció generalitzades, encara que dispars en tot el territori valencià, es va sol·licitar una reducció de l'IRN per als productors d'olivar d'Alacant del 43 %, del 90 % per als de Castelló i del 56 % per als de València i, per als d'ametler del 45 % per a Alacant, del 49 % per a Castelló i del 50 % per a València.

Així mateix, es va demandar una reducció del mòdul del 50 % en tota la Comunitat Valenciana per al sector apícola per la incidència negativa de la meteorologia.

A més, en l'àmbit autonòmic cal tindre en compte els elevats costos del sector en 2022. Així, als danys se li van sumar per segon any consecutiu, els elevats costos que van tindre els agricultors i els ramaders i que el propi Ministeri va valorar en una primera estimació en un increment en valor del 29,9 % de les despeses dels mitjans de producció corrents, degut fonamentalment al fort increment dels preus (+31,2 %). En tots els consums intermedis, es va produir un augment en valor, entre els quals destaquen els fertilitzants i esmenes (+62,1 %), l'energia i lubricants (+49,6 %), els pinsos (+34,6 %) i els productes fitosanitaris (+20,3 %). Els preus van pujar en tots els grups, entre els quals cal ressaltar l'alça dels fertilitzants i esmenes (+75,3 %), l'energia i lubricants (+52,2 %), els pinsos (+34,7 %) i els productes fitosanitaris (+19,5 %). Per això, es va sol·licitar una reducció generalitzada del 30 % en l'IRN per a tots els sectors agraris i ramaders de la Comunitat Valenciana. És a dir, una rebaixa de l'IRN del 30 % per a tots els productors de cítrics (taronger, mandariner, llimera i pomelo), de la resta de fruiteres no cítrics, de vinya (tant per a taula com per a vinificació amb DO i sense), d'hortalisses, de cereals, de lleguminoses, de cultius industrials, farratgers i de flors i plantes ornamentals. Tant per als sectors ramaders extensius (oví-caprí i boví, de carn i llet) i intensius (porcí, avicultura i cunicultura).

De la mateixa manera, es van proposar, a més, reduccions més específiques, amb caràcter més puntual, per cultiu i terme municipal, segons la incidència més localitzada pels danys causats per incidències climatològiques més localitzades o amb efectes especialment negatius en cadascuna d'aquestes.

3.2.2. Càlcul de l'estimació de l'estalvi en la base imposable per producte i municipi

En cada exercici, l'estimació de l'estalvi fiscal per municipi i producte (cultiu o orientació ramadera) es basa en dades de les declaracions d'IRPF obtingudes de l'Agència Tributària, en dades de superfícies i de producció a escala provincial que elabora la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Canvi Climàtic i Transició Ecològica, i en dades de places ramaderes obtingudes de les estadístiques municipals i dels registres ramaders.

3.2.3. Estalvi en la base imposable a la C. Valenciana en l'exercici 2022

En l'estimació de l'estalvi en la base imposable s'han tingut en compte tant l'ampliació del 5 % al 25 % del percentatge de reducció aplicable al rendiment net de mòduls per a les activitats agrícoles i

ramaderes aprovat, com la disminució per al període impositiu 2022 dels índexs de rendiment net aprovats amb la publicació el 25 d'abril de 2023 de l'Ordre HFP/405/2023, de 18 d'abril, per la qual es redueixen per al període impositiu 2022 els índexs de rendiment net i la reducció general aplicables en el mètode d'estimació objectiva de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques per a les activitats agrícoles i ramaderes afectades per diverses circumstàncies excepcionals.

En l'àmbit de la C. Valenciana es va constatar que aquesta ordre recollia gran part de la sol·licitud realitzada per la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, encara que no totalment. Per això, amb data de 27 d'abril es va reiterar la petició al Ministeri per a les reduccions no ateses. Amb data de 9 de juny es va publicar la correcció d'errors de l'Ordre HPF/405/2023 en què es contemplava per a la Comunitat Valenciana la reducció de l'IRN de mandariner i taronger (0,13 i 0,18, respectivament) en els termes de l'Énova i Llanera de Ranes.

S'ha estimat que per als agricultors valencians que opten pel mètode d'estimació objectiva, el conjunt de totes les reduccions aprovades per a la campanya de renda 2022 suposa una rebaixa en la base imposable estimada en 149,3 milions d'euros. Per províncies, 85,9 milions d'euros correspondrien a València (57,6 %), 32,9 milions d'euros a Alacant (22,0 %) i 30,5 milions d'euros a Castelló (20,4 %).

D'aquests, 86,3 milions d'euros (el 57,8 %) serien atribuïbles a l'increment del cinc al vint-i-cinc per cent en el percentatge de reducció a aplicar al rendiment net de mòduls. La major part, correspondrien a València amb 45,8 milions d'euros (el 53,1 %), seguida d'Alacant amb 21,6 milions d'euros (el 25,1 %) i de Castelló amb 18,8 milions d'euros (el 21,8 %). Els 63,1 milions d'euros restants serien els específicament derivats de les reduccions dels índexs per circumstàncies excepcionals que s'acumularien a la reducció anterior i dels quals el 63,6 % (40,1 milions d'euros) correspondrien a València, el 18,6 % (11,8 milions d'euros) a Castelló i el 17,8 % restant (11,2 milions d'euros) a Alacant. (Veieu el quadre núm. 13.12).

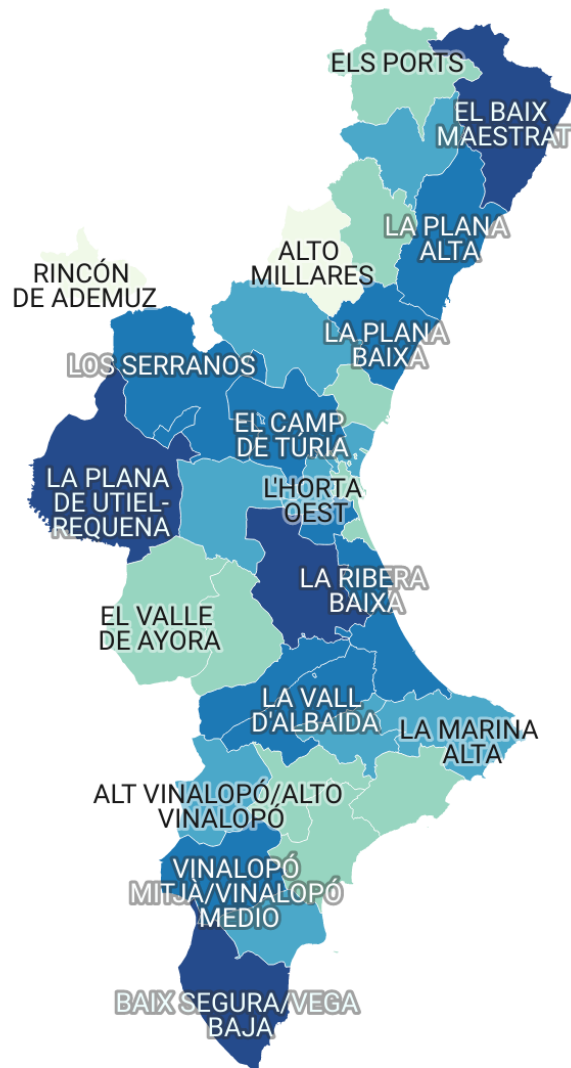
El major estalvi s'ha produït en els productes agrícoles, amb una disminució de la base imposable que, en el seu conjunt, s'estima en 112,1 milions d'euros, el que suposa el 75,1 % de l'estalvi. Per grups, la major rebaixa s'ha donat en el de cítrics, en què s'ha estimat una reducció d'uns 40,5 milions d'euros (27,1 %). Li seguiria el grup de fruiters no cítrics per al qual s'estima un estalvi de 27,4 milions d'euros, principalment, caqui amb 16,6 milions d'euros, seguit de la bresquilla i la nectarina, amb prop de 3,0 milions d'euros d'estalvi estimat i l'albercoc amb 1,9 milions d'euros. A continuació, el major estalvi seria en els productes hortícoles en què l'estalvi s'ha estimat en 9,5 milions d'euros (6,4 %), en l'olivar amb 6,7 milions d'euros (4,5 %), en els cereals i el raïm de taula amb 5,5 milions d'euros d'estalvi estimat respectivament (3,7 %) i en el raïm per a vi, amb DO i sense, amb 4,8 milions d'euros (3,2 %). Cal indicar que en el cultiu de cítrics gran part de l'estalvi és per l'increment del 5 al 25 % de la reducció del rendiment net, mentre que en el caqui ha sigut per la reducció per circumstàncies excepcionals. D'altra banda, l'estalvi en la base imposable de productes ramaders s'ha estimat en 37,2 milions d'euros (el 24,9 % del total de l'estalvi). Dins d'aquests el major estalvi estimat s'ha donat en porcí de carn (12,7 milions d'euros, el 8,3 %), pollastres d'engreix (6,9 milions d'euros, el 4,6 %) i ous de gallina (3,7 milions d'euros, el 2,5 %). (Veieu el quadre núm. 13.13).

En el quadre núm. 13.14 es detalla l'estimació de l'estalvi en base imposable per comarques. En aquest punt assenyalar que en l'elaboració d'aquest capítol no s'ha actualitzat el mapa comarcal (assignació de termes municipals i comarques) conforme a les modificacions introduïdes per la Llei 8/2022 de 29 de desembre, article 228, en afegir una Disposició Addicional en la Llei 2/2020 de 2 de desembre, de la Generalitat, de la informació geogràfica i de l'Institut Cartogràfic Valencià.

En aquest quadre es constata que la Ribera Alta i el Baix Segura han sigut les que més estalvi tenen amb 20 i 11,4 milions d'euros, respectivament, seguides del Baix Maestrat (9,9 milions d'euros) i la

Plana d'Utiel-Requena (9,3 milions d'euros) a causa, en major mesura, de l'estalvi per l'increment de la reducció d'índexs del 5 al 25%.

ESTALVI ESTIMAT BI C. VALENCIANA 2022 (€)

Fuente: Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica • Datos cartográficos: ICV • Creado con Datawrapper

Mapa interactiu en l'enllace següent <https://datawrapper.dwcdn.net/PzoOs/3/>

A Alacant, els cultius que més rebaixa en la base imposable han obtingut han sigut el raïm de taula (5,5 milions d'euros), la llimera (3,6 milions d'euros), l'olivar d'oliva per a oli (2,4 milions d'euros), el taronger dolç (2,2 milions d'euros), el mandariner (1,8 milions d'euros) i l'ametler (1,7 milions d'euros). Aquests han anat seguits del cirerer i el magraner, cultius amb gran importància a la

província i en què l'estalvi s'ha estimat en 1,3 i 1,2 milions d'euros, respectivament. En el cas dels cítrics i el magraner, l'estalvi en la base imposable és íntegrament atribuïble a l'increment en el percentatge de reducció aplicable al rendiment net de mòduls del 5 % al 25 %, mentre que en els altres cultius, el major estalvi en base imposable estimat es deu, majoritàriament, a les circumstàncies excepcionals en què en l'olivar, l'ametler i el cirerer arriba a significar un 70 % de l'estalvi total. Aquests huit cultius junts representen el 60,1 % del total d'estalvi imposable estimat per a la província. Per comarques, destaca la Vega Baja (representa el 34,8 %, amb 11,4 milions d'euros), el Vinalopó Mitjà (l'1 9,7 %, amb 6,5 milions d'euros), l'Alt Vinalopó (el 8,8 % amb 2,9 milions d'euros), el Baix Vinalopó (8,4 % amb 2,8 milions d'euros) i el Comtat (el 7,0 % amb prop de 2,3 milions d'euros), encara que si es té en compte l'estalvi procedent per circumstàncies excepcionals, l'ordre canvia (el Vinalopó Mitjà, el Baix Segura, el Comtat i l'Alt Vinalopó) (Veieu el quadre núm. 13.15).

A Castelló, el major estalvi es va produir en el conjunt de la ramaderia amb 16,0 milions d'euros, el 54,4 % per circumstàncies excepcionals i el 45,6 % restant per l'increment del 5 al 25 %. En cultius, l'estalvi estimat en la base imposable es va situar en 14,6 milions d'euros i, la major part de l'estalvi (79,0 %) també es va produir gràcies a l'increment el 5 al 25 % i, tan sols es va estimar l'estalvi per reducció d'índexs per circumstàncies excepcionals en 3,0 milions d'euros. Els cultius amb més estalvi fiscal van ser el mandariner (6,1 milions d'euros degut, íntegrament, a l'increment del 5 al 25 % citat), l'olivar per a oli (2,1 milions d'euros), l'ametler (1,1 milions d'euros) i el taronger dolç (prop de 1,0 milió d'euros). Per comarques, cal indicar que el Baix Maestrat (9,9 milions d'euros), la Plana Alta (6,0 milions d'euros), la Plana Baixa (5,2 milions d'euros) i l'Alt Maestrat (2,9 milions d'euros) suposen conjuntament al voltant de quatre cinquenes parts de l'estalvi fiscal estimat per a la província. En general, a la província de Castelló, i amb l'excepció de la comarca de la Plana Baixa, les comarques amb més estalvi estimat van ser aquelles en què es van concentrar els cultius amb més incidències, com es mostra en el quadre núm. 13.16.

A la província de València, els cultius van concentrar el major estalvi estimat en la base imposable amb 68,5 milions d'euros (79,7 % del total de l'estalvi) i el caqui (16,5 milions d'euros), el taronger dolç (13,7 milions d'euros) i el mandariner (11,7 milions d'euros) van ser els cultius amb més rebaixa en la base imposable, al voltant de la meitat de l'estalvi. En el caqui el 68,5 % de l'estalvi és per la reducció d'índexs per causes excepcionals, mentre que en mandariner i taronger el major estalvi és degut a l'increment del 5 al 25 % citat amb anterioritat. Per seua part, les comarques amb més estalvi fiscal estimat han sigut la Ribera Alta (els 20,0 milions d'euros van representar el 23,3 % de l'estalvi provincial), la Plana d'Utiel-Requena (9,3 milions d'euros, el 10,8 %) la Vall d'Albaida (7,5 milions d'euros i un 8,8 %), el Camp de Túria (6,3 milions d'euros, el 7,4 %) la Ribera Baixa i la Costera (6,1 milions d'euros i un 7,1 % totes dues) i la Safor (5,4 milions d'euros i un 6,3 %). (Veieu el quadre núm. 13.17).

El detall per terme municipal es pot consultar en l'enllaç següent: <https://datawrapper.dwcdn.net/teeHu/4/>